

Sveučilište u Zadru
Odjel za knjižničarstvo

Duško Lakić

Uloga obitelji Occhi u razvitku hrvatskog tiskarstva i stare knjige

Završni rad

Mentor: dr. sc. Mirna Willer, izv. prof.

Zadar, 2011

Sadržaj

Sažetak.....	2
1. Uvod.....	3
2. Povijest tiskarske obitelji Occhi.....	4
2.1 Venecija – središte hrvatske knjige od kraja 15. do kraja 18. stoljeća.....	4
2.1.1 Bartolo i Simone Occhi.....	4
2.2 Počeci tiskarstva u Dubrovniku.....	6
2.2.1 Carlo Antonio Occhi.....	6
2.3 Zaključak.....	8
3. Pregled djela obitelji Occhi u fondovima zadarskih knjižnica.....	9
3.1 Znanstvena knjižnica Zadar.....	9
3.2 Knjižnica Samostana sv. Frane.....	10
4. Teorijska osnova rada.....	10
4.1 Posebni zahtjevi pri obradi stare građe.....	10
4.2 Normativna kontrola.....	11
4.3 Standard ISBD(A) i formati UNIMARC.....	12
5. Svrha, cilj i metodologija istraživanja te analiza.....	14
5.1 Svrha, cilj i metodologija istraživanja.....	14
5.2 Primjeri.....	14
5.3 Analiza.....	19
6. Zaključak.....	20
7. Literatura.....	21
8. Prilozi.....	22
8.1 Prilog 1. Kataložni listići.....	23
8.2 Prilog 2. Sažetak s ključnim riječima na engleskom jeziku.....	31

Popis slika

Slika 1: Riva dei Schiavoni.....	5
Slika 2: Katalog knjiga na hrvatskom jeziku iz 1709. g.	9

Sažetak

Svrha ovog završnog rada je proučiti značaj tiskara iz obitelji Occhi za povijest hrvatskog tiskarstva i stare knjige. Prikazat će se građa koja je tiskana u tiskarama Occhijevih, a koja se nalazi u fondovima zadarskih knjižnica: knjižnici Samostana sv. Frane i Znanstvenoj knjižnici. Pregledom fonda navedenih knjižnica prikazat će se knjige u izdanju obitelji Occhi koje sadrže kataloge knjiga na hrvatskom jeziku, a koje su značajni za proučavanje povijesti književnosti. Također će se istražiti način provođenja bibliografske kontrole nad imenima tiskara stare knjige. Posebna pozornost bit će posvećena normativnoj kontroli imena tiskara. U radu će se na primjerima bibliografskih i normativnih zapisa za tiskare iz obitelji Occhi koristiti standard ISBD(A) i formati UNIMARC za autorizirane i bibliografske podatke kako bi se objasnili postupci obrade te poteškoće pri opisu i izradi pristupnica za tu vrstu imena. U radu ćemo istražiti povezanost imena obitelji Occhi u normativnoj bazi informacijskog sustava CROLIST.

Ključne riječi: ISBD(A), UNIMARC, stara građa, normativna kontrola, obitelj Occhi, Samostan sv. Frane, Znanstvena knjižnica Zadar

1. Uvod

Tema ovog završnog rada je prikaz djelovanja tiskara iz venecijanske obitelji Occhi i proučavanje njihove uloge u razvitku hrvatskog tiskarstva i stare knjige. Cilj rada je istražiti normativnu kontrolu imena tiskara. U tu će se svrhu prikazati kako formati UNIMARC sadržajno označavaju specifičnosti opisa imena tiskara starih knjiga s posebnim osvrtom na metodu povezivanja imena tiskara koji su u određenom odnosu unutar normativne baze podataka. Značaj tiskara iz obitelji Occhi za povijest hrvatske knjige nije još dovoljno istražena, iako je na njihovu važnost ukazao još Vjekoslav Klaić u svojoj knjizi *Knjižarstvo u Hrvata iz 1922. godine*.¹ Aleksandar Stipčević je u svojoj knjizi *Socijalna povijest knjige u Hrvata* također upozorio na važnost ove obitelji, prvenstveno zbog toga što su se bavili tiskanjem i raspačavanjem knjiga na hrvatskom jeziku. Isto tako, prodajni katalogi koje su tiskali na kraju svojih izdanja su važan izvor obavijesti za povjesničare književnosti, jer su dokument koji daje jasnu sliku o tome što se u Veneciji smatralo za hrvatsku knjigu i hrvatski jezik.² U radu će se također dati pregled fondova Znanstvene knjižnice u Zadru i knjižnice Samostana sv. Frane u Zadru, što bi moglo omogućiti pronalaženje naslova u koji sadrže takav katalog.

Osim za povjesničare književnosti, stare knjige su danas predmetom proučavanja mnogih znanstvenika: povjesničara umjetnosti, bibliografa, lingvиста, sociologa, filologa, stručnjaka za zaštitu građe i drugih. Također, u posljednje vrijeme se može primjetiti sve veće zanimanje za nacionalnu kulturu i nacionalni blago što, kako navodi Tinka Katić, „utječe na promjenu strukture korisnika stare tiskane građe, iako su znanstveni istraživači i dalje u većini.“³

Proučavanje starih knjiga daje informacije o kulturama i načinima života iz prošlosti. Ono što korisnik želi proučavati je literarna ili tekstualna povijest, knjižna proizvodnja, povijest knjige, povijest umjetnosti (grafika, sitnoslikarstvo, knjigoveško umijeće), povijest knjižnica, multidisciplinarna istraživanja čitanja i kolekcionarstva, intelektualna i kulturna povijest u cjelini.

U ovom radu će naglasak biti stavljen na normativnu kontrolu imena tiskara. Tiskari i izdavači su imali veliki utjecaj na razvoj tiskarskih vještina te na oblikovanje knjige kakvu danas

¹ Klaić, Vjekoslav. *Knjižarstvo u Hrvata*. Zagreb: Kugli, 1922. Str.7.

² Stipčević, Aleksandar. *Socijalna povijest knjige u Hrvata*. Zagreb: Školska knjiga, 2004. Str .28.

³ Katić, Tinka. *Stara knjiga: bibliografska organizacija informacija*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007. Str. 27.

poznajemo. Kao doprinos toj temi, u ovom radu će se prikazati djelovanje tiskara iz obitelji Occhi.

2. Povijest tiskarske obitelji Occhi

2.1 Venecija – središte tiskarstva i knjižarstva hrvatske knjige od kraja 15. do kraja 18. stoljeća

Neposredna zemljopisna blizina sjevernih hrvatskih krajeva te višestoljetna povezanost istočnog dijela jadranske obale s Venecijom, postavljaju taj grad u središte tiskarstva i knjižarstva hrvatske knjige kroz tri stoljeća (od kraja 15. do kraja 18. st.). Prema nekim podacima, tijekom tog vremena u Veneciji je registrirano oko 130 tiskara u kojima su se tiskale hrvatske knjige, a tiskano je oko 700 knjiga.⁴ Venecija je dugo vremena bila najjače europsko tiskarsko središte, stoga nije čudno da su Hrvati povjerovali svoje rukopise tamošnjim majstorima. Isto tako, Venecija je bila glavni grad države u kojoj su živjeli primorski Hrvati, tako da su oni bili česti posjetitelji, a neki su i stalno boravili u njoj. Posebno vezani uz hrvatsku knjigu, kako navodi autor Tudor⁵, bili su tiskari iz obitelji Occhi. Tijekom 18.st. obitelj Occhi smatrali su se najvažnijim tiskarima i knjižarima hrvatske knjige u Veneciji ali i u Dubrovniku krajem stoljeća. Razlozi povezanosti obitelji Occhi uz Hrvate i njihov jezik leže u pristajanju brodova s hrvatske obale, što je stvaralo brojnost mogućih kupaca knjiga na hrvatskom jeziku.

2.1.1 Bartolo i Simone Occhi

Bartolo Occhi je prvi i najznačajniji tiskar hrvatskih knjiga iz obitelji Occhi. Svoju tiskaru i knjižaru je smjestio na Rivi dei Schiavoni (Vidi sliku 1.) ili, kako su je sami zvali, Riva od Harvatov.⁶ Ta je obala bila na povoljnoj poziciji (veliki promet vezan uz iskrcaj i ukrcaj robe), gdje je Occhi nudio Hrvatima knjige na hrvatskom jeziku. Occhi je posebno zanimljiv zbog prodajnih kataloga koje je tiskao u hrvatskim knjigama.

⁴ Stipčević, Aleksandar. Nav.dj. Str. 28.

⁵ Tudor, Ambroz. Bartul Occhi-Kgnighar hervatskih kgnigh. // Mogućnosti. 43 (1996), 7/9; str. 97.

⁶ Isto, str. 97.

Slika 1. Riva dei Schiavoni

Godine 1700. Bartul tiska prvi popis u kojem se nalaze naslovi trideset knjiga na hrvatskom jeziku (na kraju knjige *Život Gospodina našega Isukrsta Bartola Kašića*). Jarulu Jurja Barakovića i *Život kraljice Olive Krste Ivanovića* tiskao je godine 1702., kao i *Historiju od Filomene kćere kralja Pandijana* i treće izdanje *Naviscenje muke Isukaarstove* Marka Marulića. Godinu poslije, objavljeno je četvrto izdanje Gundulićevih *Suza sina razmetnoga*, gdje se prvi put pojavljuje katalog naslova hrvatskih knjiga koje se kod njega mogu kupiti. Iste godine u knjizi *Kita cvitja* Ivana Ivaniševića, Bartul također tiska popis (prodajni katalog). Godinu nakon, u knjižici *Ocabulario nuovo - Zvaniik Novii* tiska popis 27 hrvatskih knjiga ali s naslovima prevedenima na talijanski jezik. Te godine tiskao je i četvrto izdanje knjige *Zrcalo od ispovijesti* Aleksandra Komulovića te u njemu otisnuo popis od 31 knjige koje nudi na prodaju. Occhi 1703. godine tiska drugo izdanje (jedan dio) *Versi od privare i od zle naravi od zle žene*. Godinu nakon toga tiska treće izdanje *Zrcala od ispovjesti* isusovca Aleksandra Komulovića⁷. Brogiollovo izdanje *Robinje* Hanibala Lucića, Occhi prodaje putem reklamiranja u popisu hrvatskih knjiga, tiskanom u knjizi Luke Terzića *Pokripglijenje...* godine 1705.⁸ Godine 1706. tiska pučku knjižicu *Ossip pravednik* svećenika Petra Vuletića.⁹ Godine 1709. tiska katalog sa 51 naslovom u knjizi *Život Svete Katarine* bosanskog franjevca Matije Divkovića. Iste te godine Occhi je tiskao treće izdanje djela Šime Budinića *Ispravnik za erej ali redovniki ispovidniki, i za pokornici. Prenesen s'latinskog yazika, v slovignskim* gdje se na kraju nalazi popis sa 55 knjiga s naslovima na hrvatskom jeziku i naznakama cijena. Godine 1712.¹⁰ tiska katalog sa 52 naslova u knjizi *Cvijet kriposti* bosanskog franjevca Pavla Posilovića. Godine 1724. tiska treće izdanje *Malta et Clissa*. Od 1706. do 1727. godine u njegovim prodajnim popisima hrvatskih knjiga, pojavljuje se

⁷ Stipčević, Aleksandar. Hrvatske knjige u inventaru mletačkog tiskara i knjižara F. Brogiollija iz 1678. god. Zadar: Sveučilište, 2008., str. 284.

⁸ Isto, str. 286.

⁹ Stipčević, Aleksandar. Socijalna povijest knjige u Hrvata. Zagreb : Školska knjiga, 2004. Str 95.

¹⁰ Isto, str. 101.

naslov *Nauk za piisati dobro latinskiema slovima*.¹¹ U početku tiskanja knjižarskih popisa u knjigama hrvatskih autora, Occhi ne navodi podatke o cijenama. Podaci o cijenama spominju se tek u sedmom popisu koji je tiskan na kraju knjige *Pokripljenje umirući* Luke Terzić. Tu su zabilježene cijene u Mletačkim liram¹².

Katalozi Bartola Occhija, kako ističe Ambroz Tudor¹³, važni su kao i dokument koji daje sliku tome što se u Veneciji na početku 18. stoljeća smatralo za hrvatsku knjigu i hrvatski jezik. Pod imenom istog jezika i istih knjiga objavljuju se autori iz Dalmacije, Dubrovačke Republike i bosanski franjevci iz čega je jasno da ih on, a ni kupci njegovih izdanja, ni po čemu ne dijele iako se radi o autorima iz tada tri različite države.¹⁴ Bartola Occhija u radu nasljeđuje njegov sin Simone Occhi, koji u razdoblju od 1743. do 1800. godine tiskao šesnaest hrvatskih knjiga.

2.2 Počeci tiskarstva u Dubrovniku

Prva dalmatinska tiskara je zaživjela tek krajem 18. st. u Dubrovniku. Tomu je razlog vjerojatno bio utjecaj Venecije, koja je željela zadržati monopol u tiskanju, ili pak zbog konzervativizma ili opreza vladajućeg sloja vlastelina u Dubrovniku.¹⁵ U isto vrijeme u Hrvatskoj su postojale već tri tiskare, u Zagrebu, Osijeku i Varaždinu. Unatoč prethodnim pokušajima drugih, prva dubrovačka tiskara otvorena je tek 1783. godine zahvaljujući Mlečaninu Carlu Antoniju Occhiju.

2.2.1 Carlo Antonio Occhi

Carlo se od ostalih pripadnika porodice tiskara, koji su radili u Veneciji, razlikovao po svojoj usmjerenosti na objelodanjivanje točno određenih naslova važnih za grad Dubrovnik. Svojoj tiskari je unaprijed namijenio zadaću da učini pristupačnima djela važnih dubrovačkih pisaca od 16. stoljeća.¹⁶ Kako navodi Stipčević, osim Vitezovića do pojave Ljudevita Gaja, nijedan drugi tiskar u hrvatskim zemljama nije tako jasno formulirao domoljubnu ulogu svoje tiskare kao Carlo Occhi.¹⁷ Iako je bio član poznate venecijanske tiskarske obitelji, dubrovački Senat mu je

¹¹ Isto, str. 293.

¹² Isto, str. 135.

¹³ Isto, str. 103.

¹⁴ Tudor, Ambroz. Nav.dj., str. 103.

¹⁵ Čučić, Vesna. Prvi tiskari u Dubrovniku: s popisom tiskane građe. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 48, 3/4 (2005), str. 24.

¹⁶ Stipčević, Nav.dj., str. 56

¹⁷ Isto, str. 74.

tek nakon tri predane molbe odobrio osnivanje tiskare. Otvorio je knjižaru i knjigovežnicu.¹⁸ Nekoliko godina bavio se prodajom knjiga te naglašavao važnost otvaranja knjižare u Dubrovniku upozoravajući Dubrovčane da se zbog pomanjkanja knjižare u njihovom gradu mnogo novca odljeva iz Republike u korist stranaca. Također, isticao je kako ne bi prodavao samo knjige koje će sam tiskati već i knjige drugih tiskara – nakladnika po istoj cijeni kao i u Veneciji. U početku rada knjižare, vlasti su otkrile da Occhi u njoj prodaje zabranjene knjige. Iako se govorilo o zabrani rada i prognanstvu Occhija iz grada, vlada ipak odustaje od te zamisli i dopušta Occhiju da i dalje drži knjižaru. Occhi je naravno nakon toga morao sastaviti popis svih knjiga koje drži kako bi Senat odlučio koje knjige smije a koje ne smije prodavati.¹⁹ Carlo Occhi postavio je Senatu četiri uvjeta: materijali za tiskanje i izvoz istih neće biti carinjani, petnaestogodišnja povlastica te status privilegirane tiskare Dubrovačke Republike, avans od petsto cekina te imenovanje dva revizora. No, Senat je i prije samoga početka rada tiskare imao odredbe o cenzuri. Tiskanje bilo kojeg povijesnog djela trebalo je predočiti Malom vijeću na uvid, u protivnom su slijedile materijalne kazne. Sve je to otežavalo trgovinu knjigama. Occhi je istaknuo svoju izdavačku politiku po kojoj će ponajprije tiskati ilirske pjesnike za što su također dodijeljeni ispitivači za odobrenje tiskanja. Knjiga je na kraju izdana uz posvetu Senatu Dubrovačke Republike. Godine 1784. u *Manifestu* (pozivu na pretplatu) Occhi je izložio plan objelodanjivanja djela dubrovačkih pisaca koja do tada nisu bila tiskana ili su bila tiskana ali se više nisu mogla naći na knjižnom tržištu²⁰. Za svoju prvu tiskanu knjigu Occhi je dobio nepovoljnu kritiku. Bile su to pjesme na talijanskom jeziku dubrovačkih petrarkista Sabe Bobaljevića Glušca i Mihe Monaldija, tiskane 1783. godine. Iako je bio upozoren od strane prirodoslovca Alberta Fortisa da te pjesme nisu dovoljno privlačne ni talijanskoj ni hrvatskoj čitateljskoj publici, Occhi je izdaje u nadi da će Hrvati koji cijene djela dubrovačkih pisaca kupovati seriju knjiga. Godine 1783. je izdao dvojezični proglas *Agli amatori della lingua illirica* s ciljem da se čitatelji pretplate na izdanja starih dubrovačkih pjesnika.²¹ Occhi je također svoj tiskarsko nakladnički pothvat temeljio na uvjerenju da će uspjeti tiskati i školske knjige za potrebe javnih škola i ostale tiskopise potrebne gradu.²² Carlo Antonio se također nadao da će svoje tiskopise uspjevati prodati u svim zemljama u kojima se govori *slovenski*. Uslijed težih političkih prilika ali i pomanjkanja čitalačke publike Occhi nije uspio proširiti tržište izvan Dubrovnika, iako je nastojao svuda promovirati *slovenski* jezik. Trgovinu i promet putnika

¹⁸ Isto, str. 23.

¹⁹ Isto, str. 103.

²⁰ Isto, str. 79

²¹ Čučić, V., Nav.dj., str. 26

²² Stipčević A, Nav.dj., str. 45.

otežava kuga koja se pojavila u to vrijeme. Iz tih razloga Occhi je bio prisiljen prodati svoje dionice, a onda je zapadao u nove i nove dugove. Izlaz iz nastale situacije Occhi vidi u prodavanju knjiga putujući po različitim dijelovima Hrvatske. Ta se ideja nije pokazala uspješnom, pa tako godine 1787., samo četiri godine nakon dolaska u Dubrovnik i osnutka tiskare, Occhi umire financijski upropašten. Od ukupno pronađena 54 djela tiskana u Occhijevoj tiskari, njih 16 je bilo na hrvatskom, 22 na talijanskom, sedam na latinskom jeziku, dok je devet publikacija bilo dvojezično i trojezično. Izdavačka politika, tiskati stare i nove dubrovačke autore na slovinskom, tj. hrvatskom jeziku, koju je postavio uopće nije bila ostvarena u doba Republike. Ostvarili su je dijelom Antonio Martecchini, a dijelom njegov sin Petar i to tek po ukinuću Dubrovačke Republike.

2.3 Zaključak

Obitelj Occhi je tijekom 18. stoljeća odigrala veoma važnu ulogu u razvoju hrvatskog tiskarstva. Svojim tiskarskim radom, oni su doprinijeli razvoju književnosti na hrvatskom jeziku. Poseban značaj imaju popisi hrvatskih knjiga koje je Bartolo Occhi tiskao u svojim izdanjima, zbog toga što su izvor obavijesti za istraživače koji se bave poviješću književnosti, kao i za proučavanje raspačavanja hrvatskih knjiga u Veneciji. S druge strane Jadrana, njegov rođak Carlo Antonio je, planirajući objavljivanje ilirskih, tj. hrvatskih djela i širenje knjižarskog tržišta na sve hrvatske prostore, nagovijestio je pretpreporodni duh, koji će nastaviti njegovi nasljednici. Njihov značaj, posebice Bartola Occhija za povijest hrvatske knjige još nije dovoljno istražen, stoga bi otkriće još jednog naslova u kojem je objavio svoj katalog knjiga na hrvatskom jeziku možda potaklo nova istraživanja. Isto tako, neka nova istraživanja bi mogla rasvijetliti uloge i ostalih nositelja prezimena Occhi, čija smo djela pronašli u fondovima zadarskih knjižnica, a o samim tiskarima je jako malo podataka u postojećoj literaturi.

3. Pregled djela obitelji Occhi u fondovima zadarskih knjižnica

3.1 Znanstvena knjižnica Zadar

Znanstvena knjižnica Zadar zauzima jedno od najznačajnijih mjesta među knjižnicama Hrvatske. Danas Knjižnica ima oko 400 000 svezaka knjižne građe, od toga čak oko 1 000 svezaka knjiga tiskanih u 16. stoljeću. U svom fondu sadrži pergamene, inkunabule, rukopise, stare dalmatinske novine, zbirku rijetkosti te starih zemljopisnih karata i atlasa.²³

Pregledom online kataloga Znanstvene knjižnice pronađeno je 19 knjiga koje su tiskali Occhii. Uz Bartola, Simonea i Carla Antonija, pronađena je jedna knjiga koju je 1691. tiskao Giovanni Battista Occhi, za kojeg nije bilo moguće pregledom postojeće literature utvrditi u kojem je odnosu s ostalim pripadnicima obitelji, nije pronađen ni pretraživanju CERL-ovog tezaurusa.

Prilikom pregleda postojeće građe, pronađena je jedna knjiga u kojoj je objavljen katalog knjiga na hrvatskom jeziku. To je knjiga tiskana u Veneciji 1709. godine (Vidi Slika 2.): *Ispravnik za erei ali redovniki ispovidniki, i za pokornici: prenesen s'latinskoga yazika, v slovignski*. Kako navodi Tudor²⁴, ista knjiga je pronađena tijekom popisa knjiga knjižnice pustinja Blaca na otoku Braču. Katalog je objavljen na kraju knjige, izvan paginacije, kao zasebna cjelina. Proslav kataloga je tiskan drugačijim slovima nego što je sam popis, a uz svaki naslov je tiskana i cijena knjige.

Slika 2. Katalog knjiga na hrvatskom jeziku iz 1709. g.

²³ Znanstvena knjižnica Zadar. URL: www.zkzd.hr (2011-09-30)

²⁴ Tudor, Ambroz. Nav.dj., str. 101.

3.2 Knjižnica Samostana sv. Frane u Zadru

Knjižnica Samostana sv. Frane u Zadru krije neprocjenjivo knjižno blago, na čijoj obnovi se počelo raditi 2008., u suradnji sa Odjelom za knjižničarstvo Sveučilišta u Zadru. Knjižnica posjeduje oko 60 tisuća jedinica građe, od čega je 120 inkunabula, jedna od najvećih zbirki koralna, kao i pergamene.²⁵

Pregledom inventarne knjige pronađeno je 178 djela koje su tiskali pripadnici obitelji Occhi. Od toga su najvećim dijelom knjige koje je tiskao Simone Occhi. Pregledom CERL-ovog tezaurusa ustanovljeno je da se to ime tiskara pojavljuje od 1743. pa sve do 1840. godine. Prema Klaiću²⁶, Simone Occhi tiskao je hrvatske knjige od 1743. do 1764. godine, pa je za pretpostaviti da su tu djelatnost nastavljali njegovi nasljednici istog imena ili su se koristili njegovim imenom. U knjižnici nisu pronađena djela Carla Antonija Occhija. Uz već spomenute Giovannija Battistu i Bartola, pronađeno je nekoliko djela Domenica Occhija, za kojeg pregledom literature nije utvrđeno u kojem je srodstvu bio s ostalim pripadnicima obitelji. U CERL-ovom se tezaurusu njega navodi da je djelovao u Veneciji od 1740. godine.²⁷

Prilikom pregleda građe nisu pronađene knjige u kojima je objavljen katalog knjiga na hrvatskom jeziku, ali to ne znači da one ne mogu biti izvor za slična istraživanja u budućnosti.

4. Teorijska osnova rada

U sljedećem poglavlju predstaviti će se posebni zahtjevi pri obradi stare građe, dati će se opći pregled termina normativne kontrole te će se opisati Međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih) i formati UNIMARC za bibliografski i pregledni zapis.

4.1 Posebni zahtjevi pri obradi stare građe

Zadaci abecednog kataloga su, kako ih definira Eva Verona u *Pravilniku i priručniku za izradbu abecednih kataloga*, sljedeći: odgovoriti na pitanje posjeduje li knjižnica određenu knjigu (jedinicu građe), koja izdanja određenog djela se nalaze u knjižnici te koja djela određenog

²⁵ Samostan sv. Frane Zadar. URL: <http://www.svetifrane.org/samostan.html> (2011-09-30)

²⁶ Klaić, Vjekoslav. Nav. dj. Str. 7

²⁷ Consortium of European Research Libraries, CERL Thesaurus URL: <http://www.cerl.org> (2011-09-29)

autora knjižnica posjeduje.²⁸ T. Katić proširuje ta tri osnovna zadatka zbog posebnih zahtjeva koje pred kataloge postavlja kataložna obrada starih knjiga. Prva skupina zahtjeva, koja ujedno čini prvi zadatak kataloga je okupljanje jedinica knjižnične građe koje su povezane s određenom osobom, bez obzira na vrstu udjela u nastanku djela i povijesti opisivanog primjerka, objavljenih/tiskanih u istom mjestu/zemlji, objavljenih iste godine ili u određenom razdoblju, istog literarnog žanra i sličnog materijalnog oblika i čiji kataložni opis navodi isti bibliografski izvor. Druga skupina zahtjeva bibliografski opis knjige, odnosno utvrđivanje odnosa između izdanja/otiska, novog otiska i tiskarskih varijanti/stanja. To je ujedno i drugi zadatak kataloga. Zadnja, treća skupina zahtjeva, koja je ujedno i treći zadatak kataloga složenu sadržajnu strukturu knjige, tj. odnos glavnog dijela i pridruženih mu djela ili kojih drugih tekstualnih dodataka.²⁹

Posebno je pri tome važan cilj okupljanja jer, između ostaloga, govori o omogućavanju pristupa svim jedinicama građe povezanim s određenom osobom ili korporativnim tijelom koje su imale udjela u nastanku i proizvodnji knjige te povijesti primjerka, kao što su slučaju ovog rada tiskari. Pod ciljem okupljanja podrazumijeva se da je potrebno okupiti samo relevantne zapise, odnosno da se relevantni ne smiju pomiješati s irelevantnim zapisima. Relevantne i irelevantne zapise potrebno je razlikovati jer je cilj okupljanja bez razlikovanja besmislen. Da bi se cilj okupljanja mogao zadovoljiti potrebno je utvrditi je li neki dokument poznat pod više naziva ili je li njegov autor pisao pod više različitih imena. U tu je svrhu potrebno provesti normativnu kontrolu imena.

4.2 Normativna kontrola

Normativna kontrola je tehnički proces kojim se osigurava struktura knjižničkog kataloga. Njeni su temelji jedinstvenost, standardiziranost i povezivanje.³⁰ Ona je posebno važna kod pretraživanja - da bi se dobile jednoznačne odrednice, da bi se izbjeglo ponavljanje, da se koriste varijantni oblici imena, da služi za razmjenu podataka među korisnicima normativnih zapisa, da služi kao pomoć pri obradi građe te da vrši nadzor kvalitete obrade građe.

„Najzahvalniji predmet normativne kontrole jesu one skupine entiteta koje je lako izdvojiti prema nekom formalnom obilježju, a koji se često koriste kao kriteriji pretraživanja ili predmeti

²⁸ Verona, Eva. Pravidnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. 1. dio: Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izdanje. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986., str. 13.

²⁹ Katić, T. Nav.dj., str. 77.

³⁰ Usp. Osnovni pojmovi normativne kontrole.// Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji (1997 ; Rovinj). Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova : Rovinj, 19 - 21. studenoga 1997. / uredile Mirna Willer, Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo , 1998. Str. 238.

manipulacije. Uobičajeni predmeti jesu: imena osoba i obitelji, nazivi korporativnih tijela/pravnih osoba, zemljopisni nazivi, naslovi i različite skupine entiteta u realnom svijetu koje zadovoljavaju uvjete da pripadaju istoj klasi, npr. vrste dokumenata (definicija skupine koja se želi normirati stvar je dogovora).³¹ Sve vrste imena mogu imati različite oblike ovisno o lokalnim pravilima za upotrebu imena. Problemi se također mogu pojaviti ako se autor služi s više imena u različito vrijeme ili za pisanje različitih dokumenata. Neki sustavi za pretraživanje omogućit će pronalaženje dokumenata koje je napisao određeni autor, bez obzira na to pod kojim je imenom objavljivao, dok drugi traže samo one vezane uz oblik imena u pretraživanju. Neki od problema koji mogu uzrokovati smanjen odziv i točnost prilikom pretraživanja baza podataka su: oblik imena, format imena, jezik, vrsta termina, oblik naslova, pravila transkripcije/transliteracije.³²

U svijetu postoji sve veće zanimanje za autoriziranim podacima u okviru izgradnje međunarodnog sustava autoriziranih podataka i funkcioniranja kataloga. Kao primjer izgradnje međunarodnog skupnog kataloga za autorizirane podatke (normativne zapise) kojemu je za cilj uklanjanje takvih problema možemo navesti VIAF - Virtual International Authority File. VIAF je skupni katalog normativnih podataka, odnosno nova međunarodna usluga dizajnirana na način da omogućava lakši pristup imenima u nacionalnim normativnim datotekama.³³ Njegov cilj je da prikupi zapise autoriziranih imena iz raznih knjižnica u globalnu bazu podataka kako bi podaci, kao i poveznice prema nacionalnim katalogima bile besplatno dostupne putem weba.

S obzirom na ubrzani proces globalizacije, važnost skupnog kataloga ne zadržava se samo na nacionalnom nivou, već zahvaća knjižničarstvo i na međunarodnom planu. Online skupni katalogi trebaju imati dobro organiziranu strukturu zapisa koji će slijediti primjenu nacionalnih i međunarodnih standarda. Oni su važan izvor podataka za različite vrste korisnika, uključujući i katalogizatore.

4.3 Standard ISBD(A) i formati UNIMARC

Namjena je ISBD(A) da „omogući opis starih knjiga za opće kataloge, bibliografije i baze podataka koji sadrže približno jednake, detaljne opise za knjige i drugu bibliotečnu građu iz svih

³¹ Radionica normativna kontrola. // Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji (1997 ; Rovinj). Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova : Rovinj, 19 - 21. studenoga 1997. / uredile Mirna Willer, Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo , 1998. Str.

³² Usp. Holm, Liv Aasa. Normativna kontrola u međunarodnom kontekstu u novome okruženju. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 43, 1/2 (2000), str. 24.

³³ VIAF: Virtual International Authority File. URL: <http://viaf.org/> (2011-09-27)

razdoblja.³⁴ Za ovaj rad je od posebne važnosti Skupina 4 koja se odnosi na izdavanje, tiskanje raspačavanje itd. U tu skupinu upisujemo glavno mjesto izdavanja, godinu izdavanja, podatak o izdavanju.

Format UNIMARC omogućuje međunarodnu razmjenu bibliografskih podataka u strojnočitljivom obliku između nacionalnih bibliografskih ustanova. Njegova je namjena da posluži kao prijenosnik u svrhu razmjene. Kod formata UNIMARC za bibliografske zapise pažnju ćemo posvetiti blokovima:

2 (blok glavnog opisa),

3 (blok napomena) i

7 (blok podataka o odgovornosti).

Kako je tema rada normativni nadzor imena tiskara u bloku 2-- koristit ćemo polje 210 koje se odnosi na izdavanje, raspačavanje itd. U polju 210 koristit ćemo potpolja \$a, \$c i \$d. Blok 3-- je blok napomena. Polje koje ćemo koristiti za tiskara je polje 300 (potpolje \$a). Polje 702 odnosi se na osobno ime – sekundarnu odgovornost kakvu ima tiskar. U polje 702 koristit ćemo potpolje \$4 u koje ćemo upisati kôd koji se odnosi na vrstu autorstva.

Nakon što je UNIMARC format prihvaćen za međunarodnu razmjenu zapisa pojavila se potreba za formatom za prijenos zapisa autoriziranih oblika odrednica. Kao format za razmjenu tih podataka nastao je UNIMARC za pregledne zapise. Njegova svrha je da olakša međunarodnu razmjenu autoriziranih podataka u strojno čitljivom obliku između nacionalnih bibliografskih ustanova. Posebnu pažnju u UNIMARC-u za pregledne zapise posvetit ćemo bloku 5-- koje se upotrebljava za podatak o unakrsnoj uputnici koja sadrži srodnu jedinstvenu odrednicu, te bloku 3-- koje se odnosi na napomene. No, ono što je zanimljivo za rad je potpolje \$5 kôd za kontrolu podataka o uputnicama koji se odnosi na upotrebu ili prikaz podataka o uputnicama blokova 4 -- i 5 --. Kôd odnosa i kôd za izostavljanje uputnice podatkovni su elementi nepromjenjive dužine potpolja \$5 Kod za odnos može se upotrijebiti izravno u prikazu preglednog zapisa. U radu smo se poslužili 3. izdanjem formata UNIMARC Manual: Authorities Format.

³⁴ ISBD(A): Međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih) / [s engleskog prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Tinka Katić]. – 1. hrvatsko izd. – Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1995. Str. IX.

5. Svrha, cilj i metodologija istraživanja te analiza

5.1 Svrha, cilj i metodologija istraživanja

Cilj rada je istražiti normativnu kontrolu imena tiskara. U tu će se svrhu prikazati kako formati UNIMARC sadržajno označavaju specifičnosti opisa imena tiskara starih knjiga s posebnim osvrtom na metodu povezivanja imena tiskara koji su u određenom odnosu unutar normativne baze podataka. Na osnovu pronađenih djela iz fondova dvije zadarske knjižnice, napravljeni su kataložni listići za njih trideset, kako bi se pokazali različiti varijantni oblici imena tiskara iz obitelji Occhi. Tako za Bartola imamo oblike: appresso Bartolommeo Occhi, Bartolommeo Occhi, expensis Bartholomaei Occhi Veneti, pri Bartolu Occhi , apud Bartholomaeum Occhi, Bortolo Occhi; za Simonea: po Simunu Occhi, kod Scimuna Occhi, typis Simonis Occhi, apud Simonem Occhi; za Giovannija Battistu: Io. Bapt. Ochii , Gianbattista Occhi; te za Carla Antonija: Carlo Antonio Occhi, u pritistisctu Karla Occhi. (Vidi prilog 1.)

Svi odabrani primjeri, osim normativnog zapisa za Tiskaru Occhi i normativnog zapisa za Giambattistu Occhija, bit će provjereni u skupnom katalogu CROLIST te će se pomoću primjera prikazati kako na jednom mjestu povezati sva djela koja su tiskali pripadnici obitelji Occhi.

5.2 Primjeri

Kao odabrani primjer izabrano je djelo koje se nalazi u knjižnici samostana sv. Frane te se ujedno ne nalazi u skupnom katalogu CROLIST. Primjerom ćemo prikazati kako na jednom mjestu okupiti djela tiskarske obitelji Occhi. U bibliografskom zapisu prikazat ćemo samo polja 200, 210, 215, 316, 702 i 992 jer drugi podaci u ovom istraživanju nisu potrebni budući da nastojimo naglasiti povezanost bibliografskog zapisa s jednim od članova tiskare Occhi.

Bibliografski zapis

200 \$a Paulini Chelucci a S. Josephs Lucensis...: orationes habitas in eodem archigymnasio. Accessit ejusden vita et index rerum, Jo. Erhardo Kappio...

210 \$a Venetiis

\$c Apud Simonem Occhi

\$d 1764

215 \$a 196 str.

\$d 8o (19 cm)

316 \$a Meki kartonski uvez

702 \$3 970214017

\$a Occhi

\$b Simonem

\$4 610

992 \$a OFMZ

Pregledni zapis za tiskaru Occhi³⁵

001 - - - - (ID IDENTIFIKATOR)

100 \$a 20110817ahrvy0191####ba

152 \$a PPIAK

210 \$a Tiskara Occhi

\$c Venecia

300 \$a Bartolomeo Occhi djelovao je od 1700. do 1743. u Veneciji. Naslijedio ga je sin, Simone Occhi (1743.-1764.). Njihov rođak Carlo Antonio Occhi djelovao je u Dubrovniku od 1782. do 1787. Domenico Occhi djelovao je od 1740. u Veneciji.

510 \$3 - - - - (ID IDENTIFIKATOR)

\$5 xxxm

\$a Tiskara Occhi

\$c Venecia

500 \$3 970214017

\$5xxxm

\$a Occhi

\$b Simone

500 \$3 930607221

\$5xxxm

\$a Occhi

\$b Bartolomeo

500 \$3 250117160

\$5xxxm

\$a Occhi

³⁵ Pregledni zapis za tiskaru Occhi ne postoji u CROLIST stoga je zapis napravljen samostalno te su neka polja prazna zbog nemogućnosti pravljenja zapisa u Aladinu. Prazna polja smo smo zacrnili i podebljali.

\$b Domenico
500 \$3 950503042

\$5xxxxm

\$a Occhi

\$b Carlo Antonio

500 \$3 - - - - (ID identifikator)

\$5xxxxm

\$a Occhi

\$b Gianbattista

810 \$a V. Klaić. Knjižarstvo u Hrvata, 1922, str. 7 – 10.

Simone Occhi - normativni zapis³⁶

001 979214017

100 ## \$a 19970214ahrvy0191####ba

152 ## \$a PPIAK

200 #1 \$a Occhi

\$b Simone

300 0# \$a Tiskar, djelovao u Veneciji

510 \$3 - - - - (ID IDENTIFIKATOR)³⁷

\$5 xxxn

\$a Tiskara Occhi

\$c Venecia

801 #0 \$a HR

\$b NSK

830 ## \$a U impresumima se pojavljuje ime tiskara Simonea Occhija od 1743. pa sve do 1840.; prema Klaiću. Knjižarstvo u Hrvata, str. 10 S. Occhi tiskao je hrvatske knjige 1743.-1764., pa je za pretpostaviti da su tu djelatnost nastavljali njegovi nasljednici istoga imena ili su se koristili njegovim imenom.

³⁶ Occhi, Simone. CROLIST. URL: <http://opak.crolib.hr/cgi-bin/unicat.cgi?form=H1970214017> (2011-10-01)

³⁷ Ovdje je prikazan nepostojeći identifikator, iz razloga što je napravljen samostalni zapis bez pristupa Aladinu

Bartolomeo Occhi – normativni zapis³⁸

001 930607221

100 ## \$a 19930607ahrvy0191#####ba

152 ## \$a PPIAK

200 #1 \$a Occhi

\$b Bartolomeo

300 0# \$a Tiskao u Veneciji 1700.-1743.

400 #1 \$a Occhi

\$b Bartolo

510 \$3 - - - - (ID IDENTIFIKATOR)

\$5 xxxn

\$a Tiskara Occhi

\$c Venecia

801 #0 \$a HR

\$b NSK

810 ## \$a V. Klaić. Knjizarstvo u Hrvata, 1922, str. 7

Domenico Occhi – normativni zapis³⁹

001 250117160

005 20050117152100.1

100 ## \$a 20050117ahrvy0191#####ba

152 ## \$a PPIAK

200 #1 \$a Occhi

\$b Domenico

300 =# \$a Tiskar u Veneciji, sredina 18.st.

510 \$3 - - - - (ID IDENTIFIKATOR)

\$5 xxxn

\$a Tiskara Occhi

\$c Venecia

³⁸ Occhi, Bartolomeo. CROLIST. URL: <http://opak.crolib.hr/cgi-bin/unicat.cgi?form=H1930607221> (2011-10-01)

³⁹ Occhi, Domenico. CROLIST. URL: <http://opak.crolib.hr/cgi-bin/unicat.cgi?form=H1250117160> (2011-10-01)

801 #0 \$a HR

\$b NSK

810 ## \$a La medicina statica / Santorio Santorio

830 ## \$a AI

998 ## \$r AI0507

Carlo Antonio – normativni zapis⁴⁰

001 950503042

100 ## \$a 19950503ahrvy0191####ba

152 ## \$a PPIAK

200 #1 \$a Occhi

\$b Carlo Antonio

300 0# \$a Talijanski tiskar, 1782.-1787.tiskao u Dubrovniku

510 \$3 - - - - (ID IDENTIFIKATOR)

\$5 xxxn

\$a Tiskara Occhi

\$c Venecia

801 #0 \$a HR

\$b NSK

810 ## \$a Klaić. Knjižarstvo, str.10

Giambattista Occhi – normativni zapis⁴¹

001 - - - - (ID identifikator)

100 ## \$a 20110311ahrvy0191####ba

152 ## \$a PPIAK

200 #1 \$a Occhi

\$b Giambattista

510 \$3 - - - - (ID IDENTIFIKATOR)

⁴⁰ Occhi, Carlo Antonio. CROLIST. URL: <http://opak.crolib.hr/cgi-bin/unicat.cgi?form=H1950503042> (2011-10-01)

⁴¹ Zapis je samostalno napravljen i ne nalazi se u CROLIST-u.

\$5 xxxn

\$a Tiskara Occhi

\$c Venecia

801 #0 \$a HR

\$b NSK

810 ## \$a Omelie di monsignore Antonio Godeau vescovo e signore di Vence per tutte le domeniche e feste principali dell'anno.../ Arnaldo Speroni Degli Alvarotti

5.3 Analiza

Izradom primjera nastojali smo utvrditi na koji se način pronalaskom jedne jedinice građe mogu povezati osobe koje su djelovale pod imenom Occhi, a samim time okupili bi sve članove obitelji na jednom mjestu. Tiskara kao ustanova predstavlja korporativno tijelo bez obzira nalaze li se oni u krvnom srodstvu ili ne. Pregledni zapisi sadrže uobičajena polja poput 100 koje sadrži opće podatke za obradu koji se koriste u svim vrstama zapisa i polje 152 u koje se opisuju pravila prema kojima je oblikovana odrednica (PPIAK za *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga* Eve Verone). Polje 810 odnosi se na jedinicu građe iz koje su podaci preuzeti, a polje 830 odnosi se na opću napomenu katalogizatora u koju se bilježe biografski, povijesni ili neki drugi podaci o odrednici. Za podatke koji su unijeti u polje 830, prema najnovijem, 3. izdanju formata UNIMARC Manual: Authorities Format je predviđeno polje 341 - Activity Note pertaining to Printer/Publisher. U to polje se upisuju podaci o mjestu djelovanja (potpolje \$a), vremenu djelovanja (potpolje \$b), mjestu koje je navedeno u publikaciji (potpolje \$c) te tiskarskom znaku (potpolje \$d).⁴² Polje 210 koje smo koristili kod preglednog zapisa sadrži odrednicu za korporativno tijelo dok polje 200 sadrži odrednicu za osobno ime. Srodne oblike upućujemo s uputnicom „Vidi i“, a to se odnosi na polje bloka 5-- koje predstavlja jedinstvene oblike pristupnica navođenjem identifikatora zapisa u potpolju \$3 da bi se vidjela poveznica prema odgovarajućem zapisu u kojem je to ime jedinstvena odrednica (polja bloka 2--). U preglednom zapisu za tiskaru stavili smo uputnice na srodne pristupnice za svakog člana obitelji kako bi se s tiskare uputilo na svako pojedino ime. Da bismo uspostavili obrnutu vezu, pregledni zapisi pojedinih članova obitelji sadrže polje 510 u koje se unosi naziv Tiskare Occhi, tj. naziv korporativnog tijela. Upotreba koda „n“ je osnovao u potpolju \$5 proizvest će napomenu: „Vidi i pod nazivom korporativnog tijela kojeg je osnovao: „Tiskara Occhi“.

⁴² UNIMARC Manual: Authorities Format / edited by Mirna Willer. 3rd edition. München: K. G. Saur, 2009.

6. Zaključak

Stara knjiga je u posljednje vrijeme predmet proučavanja ne samo znanstvenika - istraživača, već i laika koji se zanimaju za nacionalnu kulturu i blago. Iz primjera djelovanja obitelji Occhi možemo vidjeti koliko se iz starih knjiga može dobiti podataka, ne samo vezanih uz literarnu ili tekstualnu povijest. Povijest proizvodnje, upotrebe i utjecaja tiskanih artefakata od velike važnosti je i za druge studije vezane uz povijest umjetnosti, povijest knjige, povijest knjižnica, sociološka istraživanja, odnosno kulturne povijesti u cjelini.

Mnoge naše knjižnice kriju još uvijek nedovoljno istraženo knjižno blago. Kao što je potrebno tu građu na adekvatan način zaštititi i pohraniti, od izrazite važnosti je kvalitetna obrada te građe. Staru građu je potrebno opisati u dovoljnoj mjeri da zadovoljava potrebe korisnika širokog spektra interesa. Pri tome vrlo važnu ulogu ima stručni knjižnični kadar, koji mora ići ukorak s napretkom tehnologije, kako bi organizirao bibliografske informacije za korisnike. Kako bi se to ostvarilo, potrebna je suradnja između velikih knjižnica kako bi se učinile dostupnim automatizirane baze podataka.

Na primjeru obitelji tiskara Occhi, koji su djelovali u krajevima koji su danas dijelovi različitih država, evidentna je potreba za suradnjom između različitih ustanova, kao i za usvajanjem novih modela koji bi poboljšali pretraživačke mogućnosti .

7. Literatura

Consortium of European Research Libraries, CERL Thesaurus URL: <http://www.cerl.org> (2011-09-29)

CROLIST – Integrirani knjižnični informacijski sustav. URL: <http://sun.zkzd.hr/anev/crolist.html> (2011-08-26)

Čučić, Vesna. Prvi tiskari u Dubrovniku: s popisom tiskane građe. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 48, 3/4 (2005) Holm, Liv Aasa. Normativna kontrola u međunarodnom kontekstu u novome okruženju. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 43, 1/2 (2000), str. 23-29.

ISBD(A): Međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih) / [s engleskog prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Tinka Katić]. – 1. hrvatsko izd. – Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1995.

Katić, Tinka. Stara knjiga: bibliografska organizacija informacija / Tinka Katić. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007.

Priručnik za UNIMARC: format za pregledne zapise / [s engleskoga prevela Slobodanka Radovčić]. 1. hrvatsko izd. (prema drugom prerađenom i proširenom izdanju izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004. (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz, ISSN 1334-7667 ; knj. 9).

Samostan sv. Frane Zadar. URL: <http://www.svetifrane.org/samostan.html> (2011-09-30)

Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji (1997 ; Rovinj). Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova : Rovinj, 19 - 21. studenoga 1997. / uredile Mirna Willer, Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1998.

Smjernice za upotrebu UNIMARC-a: stare omeđene publikacije (antikvarne) / prevela i hrvatske primjere izradila Tinka Katić; stručna redakcija Mirna Willer. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2000. URL: <http://www.nsk.hr/e-izdanja/430305116.htm> (2011-09-22)

Stipčević, Aleksandar. Hrvatske knjige u inventaru mletačkog tiskara i knjižara F. Brogiollija iz 1678. god. Zadar: Sveučilište, 2008

Stipčević, Aleksandar. Socijalna povijest knjige u Hrvata. Zagreb : Školska knjiga, 2004.

Svenonius, Elaine. Bibliografski ciljevi.//Intelektualne osnove organizacije informacija/Elaine Svenonius; prevoditelj Mirna Willer. – Lokve: Benja, 2005. – (Prijevodi knjižnične i informacijske literature, knj.4)

Tudor, Ambroz. Bartul Occhi-Kgnighar hervatskih kgnigh. // Mogućnosti. 43 (1996), 7/9.

UNIMARC: bibliografski format / [autorizirani prijevod IFLA [i. e.] International Federation of Library Associatons and Institutions ; hrvatski prijevod formata iz 1999. osuvremenila Marijana Tomić]. - Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo ; Zadar : Sveučilište, 2009.

UNIMARC Manual: Authorities Format / edited by Mirna Willer. 3rd edition. München: K. G. Saur, 2009.

Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. 1. dio: Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izdanje. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986.

VIAF: Virtual International Authority File. URL: <http://viaf.org/> (2011-09-27)

Znanstvena knjižnica Zadar. URL: www.zkzd.hr (2011-09-29)

8. Popis izvora slika

1. Riva dei Schiavoni. URL:

http://www.millenuvole.org/i/s/cina_quing_canaletto_treppiedi_canon_s95.html (2011-10-01)

2. Katalog knjiga na hrvatskom jeziku iz 1709. g. URL:

<http://www.hercegbosna.org/kultura/hrvatski-pisci-i-pjesnici-iz-bih/kriteriji-za-pripadnost-hrvatskoj-knjizevnosti-171.html> (2011-10-01)

9. Prilozi

9.1 Prilog 1. Kataložni listići

a) Samostan sv. Frane

IL FILOSOFO MILITARE

Il filosofo militare, ovvero, Storia del signor di Montcal, ajutante di campo del Maresciallo di Schomberg: tratta dalle Memorie di lui, e contenente la guerra d'Irlanda. - Venezia : Appresso Bartolommeo Occhi, 1761. – XXXII, 584 str ; 8o(24 cm.)

BENEDICTUS, XIV., papa

Casus conscientiae de mandato olim Eminentiaa. Et reverendiss. Domini Domini Tit. S. crucis in Hierusalem S.R.E. Presb. Card. (triba dodat ostatak naslova). - Ferrariae : expensis Bartholomaei Occhi Veneti, 1744. – 278 str. ; 8o(24 cm.)

DE RUGGIERO, Nicola

L'ecclesiastico ritirato per una vita purgativa in sè stesso, o sia Meditazioni proprie da farsi in tempo degli esercizi dagli ecclesiastici, massime sacerdoti, secolari e claustrali, bisognosi di purgare l'anima sua / Nicola de Ruggiero. – Venezia : Bartholomeo Occhi, 1762. – 407 str. ; 8o(17 cm.)

TISSOT, S. A. D. <Samuel Auguste David>

Trattato de' nervi, e delle loro malattie / S A D Tissot. – Venezia : Bartolommeo Occhi, 1781. – 280 str. ; 6o(18 cm.)

FILIPOVIĆ, Jerolim

Pripovidagnie nauka karstjanskoga / sloxeno i u razlikaa govoregnja razdiglieno po o. f. Jerolimu Filipovichiu iz Ramee, sctioczu jubilatomu Reda s. o. Francescka obsluxegnja. - U Mletczii : po Simunu Occhi, 1750. – 582 str. ; 8o (24 cm.).

TERZAGO, Nicolò

Theologia historico- mystica / Nicolao Terzago. – Venetiis : lypis Simonis Occhi, 1764.- XIV, 199 str. ; 40cm.

PAULINUS, Cheluccia Saint Joseph

Paulini Chelucci a S. Josephs Lucensis ...: Orationes habitas in eodem archigymnasio. Accessit ejusden vita et index rerum, Jo. Erhardo Kappio auctore... / Paulini Chelucci a S. Josephs Lucensis. – Venetiis : apud Simonem Occhi, 1764. – 196 str. ; 8o(19 cm.)

STRATICO, Ivan Dominik

Litterae pastorales illustr. et reverend. d.d. Jo. Dominici Stratico episcopi pharensis, et brachiensis ad clerum, capitulum, et diaecesim ipsam in episcopatus auspicatione. - Venetiis : Apud Simonem Occhi, 1784. - [8] str. ; 4o (23 cm).

Privezano uz: R 422-435. - Na hrptu rukom: Miscell. Dalm. 290.

KNEŽEVIĆ, Petar

Pisme duhovne razlike / sastavljene od o. f. Petra Knexevichia iz Knina, reda s. o. Francescka ... - U Mletcizih : po Scimunu Occhi, 1765. - XII, 195 str. ; 8o (20 cm).

Iskrižane, nečitke bilješke na naslovnici (ex libris?). - (sign.). - Nepotpuni primj., nedostaju str. II-III,

BELLARMINO, Roberto

Nauk hristjanski kratak : sloscen po naredjenju Svetoga Oza Pape Klementa Osmoga / od prisvjatl. Roberta Bellarmina. - Ragusa : Nella Stamperia Privilegiata di Carlo Antonio Occhi, 1783. - 46 str. ; 16o (15 cm)

UNIVERSA PHILOSOPHIA

Theses ex universa philosophia decerptae sancto patriarchae Dominico principi praedicatorum ordinis dicatae, quas ad mentem angelici, & ecclesiae doctoris d. Thomae Aquinatis in publicum discrimen - Venetiis : Apud Simonem Occhi, 1744. - 15 str. ; 4o (24 cm).

Na hrptu: Miscel. Dalm. 5. - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927.

GRADIĆ, Stjepan

Le tre descrizioni del terremoto di Ragusa del MDCLXVII di Gradi, Rogacci, Stay : versione dal latino. - Venezia : tipografia di Giuseppe Antonelli : presso Simone Occhi editore, 1828. - 62 str. ; v8o (24 cm).

Papirnati uvez. - Na unut. str. 1. om. lista primjerka na signaturi 71336 Misc.C 16656 rukopisna bilješka: Kupnja iz knjižnice Marassovich Skradin 1960. - Pregledano, 20100803, Očuvan uvez i knjižni blok, mrlje od vlage.

SPERONI DEGLI ALVAROTTI, Arnaldo

Omèlie di monsignore Antonio Godeau vescovo e signore di Vence per tutte le domeniche e feste principali dell'anno.... - Tomo primo. - In Venezia: presso Giambattista Occhi, 1757.- 139 str. : 8o(21 cm).

Mekani kartonski uveze. - - Na nasl. str. rukopis. bilješka.

GIROUST, Jacques (S.I.)

Quaresimale del padre Jacopo Giroust della Compagnia di Gesù... - dedicato al patriarca Sant Ignazio. - In Venezia : presso Domenico Occhi all'Unione, 1734. - 379 str.; 8o (23 cm).

OFFICIUM PROPRIUM

Officium proprium b. Joannis Ursini confessoris episcopi Traguriensis sub ritu duplici, officio veteri subrogatum. - Venetiis : Apud Simonem Occhj, 1799. - 20 str. ; 8o (18 cm).

Privezano uz: R 666-670. - Na hrptu rukopisni zapis: Miscel. Dalm. 22. - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927.

b) Znanstvena knjižnica Zadar

BARAKOVIĆ, Juraj

Giavrla vressena zvityem od scest vichof svita / sloxena v slovinski giazich po Givrgiv Barachovichiv Zadrainv. - U Bnecich : Pri Bartolu Occhi knigaru na Riui Schiavonschoi pod slamenim S. Dominica, 1702. - 111 str. : ilustr. ; 8o (17 cm).

Na zadnjem naknadno dodatom knjigoveškom listu rukopisna bilješka: Kupljeno 30.X.1957 od župnika Amos Rube Filipija iz Sestrinja, prije župnik u Ugljanu. Zadar 15.XI.1957. Vj. Maštrović. - . - (sign. CiZaNSK). - Pregledano, 20100713, Naknadno presvučeno u plave kožne korice, mrlje od vlage.

POLANCO, Juan Alfonso

Ispravnik za erei ali redovniki ispovidniki, i za pokornici : prenesen s'latinskoga yazika, v slovinski = Breve direttorio, per Sacerdoti Confessori, e per Penitenti : tradotto dalla lingua Latina, nella Illirica / [Otcza Ivanna Polanka ; Tumacen... po Popu Scymunu Budineu, Zadraniu]. - In Venezia : Si vende da Bortolo Occhi Libraro su la Riua de Schiauoni all'Insegna di San Domenico, 1709. - 257, [7] str. ; 8o (17 cm)

Na unut. str. 1. om. lista naljepnica: Knjige iz Knjižnice Hrvatskog akademičkog kluba u Zadru. - (sign. CiZaNSK: RIIC-8o-198). - Uvezano u bijelu kožu, crvotočno, nedostaju dijelovi stranica uglavnom bez teksta.

ŠITOVIĆ, Lovro

Liist navka karstjanskoga / napraulien na posctenie Gospodina Issukarsta i Czarquae S. Rimske a na korist i lasnost dicicze malae po otczu fr. Louri iz Gliubuskoga. - U Bnech : pri Bartulu Occhi knigaru na Rivi Schiavonschoi pod slimeniu S. Dominica, MDCCLII. [1752]. - 24 str. ; 8o (19 cm).

OFFICIUM PROPRIUM

Officium proprium s. Hieronymi Ecclesiae doctoris Dalmatiaeque Patroni praecipui, ab utroque Clero sub ritu duplici primae Classis cum octava recitandum. - Venetiis : Apud Bartholomaeum Occhi, 1745. - 24 str. ; 16o (14 cm) 24.

Privezano uz: R 721-725. - Na hrptu rukopisni zapis: Misc. Dalm. 31. - Uvezano u šarene marmorirane kartonske korice. - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927.

BOBALJEVIĆ MIŠETIĆ, Sabo

Rime del nobil uomo s. Savino de Bobali Sordo e del signore Michele Monaldi dedicate all' eccelso Senato della Repubblica di Ragusa. - Ragusa : Nella Stamperia privilegiata di Carlo Antonio Occhi, 1783. - XVI, 247 str. : illustr. ; 8o (19 cm).

. - (sign. NSB, RIIF-8o-1686). - 19950503, Dobro očuvano ; (sign. NSB, RIIF-8o-1686).

MATIJAŠEVIĆ, Ivan Marija

Scitit suproch kusi, trescgni, i svakkoj innoj bjedi duhovnoj, telesnojli Saerze Jesussovo Prsveto / [Ivan Marija Matijašević]. - U Dubrovniku : U Pritistisctu Karla Occhi, 1783. - 32 str. ; 16o (15 cm).

Uvezano u kartonske korice. - (sign. ZKZD). - . - (sign. CiZaNSK: RIIC-16o-76 a). - Na nasl. str. žig: Statthalterei Bibliothek Zara. - Pregledano, 20101221, Preuvezano, istrošen uvez, knjižni blok očuvan ; (sign. ZKZD).

COSMI, Stjepan

Hermathena, sive Stephani Cosmi ... nunc arhiepiscopi Spalatensis Orationes funebres coram ser. senatu Veneto habitae ac Physica universalis patritiae Venetae nobilitati praelecta. Pars prior exhibens Orationes. - Ferrariae : In aedibus Collegii Somas., opera Io. Bapt. Ochii, 1691. - [12], 379, [7] str. ; m8o (17 cm).

Pergamenski uvez. - (sign. ZKZD). - Na prelim. str. rukopisna bilješka: La seconda parte non fu pubblicata. - (sign. ZKZD). - Na nasl. str.: Ex Dono Auctoris - (sign. ZKZD). - Pregledano, 20041221, Dobro očuvano ; (sign. ZKZD).

APOLOGIA RELIGIONIS

Apologia religionis Christianae contra recentes incredulos, seu Praecipuae theologiae naturalis, et revelatae propositiones, quas ... In publicum certamen exponit ... clericus Antonius Passagnoli in Seminario Spalatensi ... praeceptore et, : adjutore f. Thoma Sadia ... [Disputabuntur Publice Spalati facta cuilibet arguendi facultate in Templo S. Rainerii. Anno 1778. Mense Maj Die 22 Hora ...]. - Venetiis : Apud Simonem Occhi, 1778. - LIV str. ; m8o (16 cm).

Privezano uz: R 881-889. - Na kožnom hrptu: Miscellanea Dalm. 2. - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927.

ILLUSTRISSMIS

Illustrissimis, ac excellentissimis d. d. divi Marci de supra procuratoribus clericis Franciscus Smiglianich ... se, suasque ex tractatu de verbi divini incarnatione scholastico-critico-dogmaticas theses ... divi Thomae Aquinatis ... : [Disputabuntur publice Jadrae in Ecclesia S. Dominici Anno 1760. Mense Julii Die 14 ... Praeside Rev. P. Fr. Dominico Maria Cornolti Jadertino Ordinis Praedicatorum Seminarii Florii Theologiae Lectore]. - Venetiis : Apud Simonem Occhi, 1760. - XII str. ; 8o (20 cm).

Privezano uz: R 587-599. - Na hrptu rukopisni zapis: Miscellan. Dalm. 14. - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927. - Uvezano u marmorirane kartonske korice.

BALOVIĆ, Vicko

Notizie intorno alla miracolosa immagine di Maria Vergine S.ma detta dello Scarpello e del celebre suo santuario posto sullo scoglio così denominato presso Perasto / raccolte, e pubblicate da d. Vincenzo C. Ballovich canonico della Chiesa cattedrale di Cattaro. - Seconda edizione corretta, e notabilmente accresciuta. Aggiuntavi una pratica divota per visitare la Sacra Immagine, nonché la nota dell'indulgenze concesse dalla santità di nostro signore papa Pio VI. di felice ricordanza. - Venezia : Editore Simone Occhi, Antonio Cordella stamp., 1823. - 109, [3] str., 1 list s tablom (ilustr.) ; 16o (16 cm).

Privezano uz: R 878-880. - Na kožnom hrptu: Miscellanea Dalm. 1. - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927.

MICHIELI VITTURI, Rados Antonio

Pel solenne ingresso nella chiesa vescovile di Trau Dell'Illustriss., e Reverendiss. Monsig. Antonio Belglava Orazione fatta in nome della magnifica città dal co: Rados Antonio Michieli Vitturi ... - Venezia : Presso Simone Occhi, 1788. - XXII str. ; 8o (16 cm).

Privezano uz: R 633-642. - (sign. CiZaNSK: RIIF-8o-1539 Privez 3 i RIIF-8o-1553 Privez 7). - Na hrptu rukopisni zapis: Misc. Dalm. 18. - (sign. CiZaNSK: RIIF-8o-1607 Privez 6). - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927. - Uvezano u šarene marmorirane korice.

PAVLOVIĆ LUČIĆ, Ivan Josip

Rukovet izabrani milostii : s' kojim prisveta Divicza Maria Maika Boxia izvarsito nadarilaje nike dobre i sebi bogogliubne duse / Sloxen na slavu i postegne iste prislavne Bogorodicze, a za pokripliegne i uzbugegne Puka Slovinskoga na ufagne sve to vise u primoguchie odvitovagne Kraglicze Nebesaa, i Majke primille sviju Karstjana Od Ivana Jozipa Paulovichia Lucichia. - U Mlecih : Kod Simuna Occhi, 1800. - 63 str., [1] list s tablom : ilustr. ; 8o (21 cm).

Meki kartonirani uvez. - Na unut. str. 1. om. lista: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927. - (sign. CiZaNSK: RIIC-8o-56).

ROSA, Stjepan

Scivot gospodina Jesusa Christa naroda cjoviecjanskoga spasiteglja po Mateu, Marku, Luzi i Ivannu svetiem vanghjelistam i inniem davniem Svetiem Otzima, savaerscen scivotom Blascene Dievize Marie gnegove Mattere. - U Mnezik : Kod Scimuna Occhi, 1764. - XVI, 195, [1] str. ; 8o (24 cm).

R 1016 uvezana s R 1017. - (sign. CiZaNSK: RIIC-8o-43 c). - . - (sign. CiZaNSK: RIIC-8o-43 c). - Na unut. str. 1. om. lista R 1016 naljepnica: Ostavina Ivana Brčića iz Zadra poč. kanonika, profesora, člana Akademije u Zagrebu i Beogradu i t. d. - (sign. CiZaNSK: RIIC-8o-43 b). - . - (sign. CiZaNSK: RIIC-8o-43 c). - R 99 u mekom kartoniranom uvezu ; R 1016 u šarenom kartoniranom uvezu s kožnim hrptom.

SENTENTIE THEOLOGICO-DOGOMATICAE

Sententiae theologico-dogmaticae ... juxta mentem ... Thomae Aquinatis ... publice defendendae ... a ... f. Ambrosio Gorda ... : [disputabuntur in ecclesia s. Dominici de Jadera ... praeside a. r. p. f. Francisco Maria Faini ... a. D. MDCCXXXIII. die Madii ...]. - Venetiis : Apud Simonem Occhi, 1743. - 14 str. ; 8o (21 cm).

Privezano uz: R 559-573. - Na hrptu rukopisni zapis: Miscell. Dalm. 12. - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927. - Uvezano u marmorirane kartonske korice.

FRANGIPANI, Ivan

Upravnik boxanstvenoga officia po obicjaju darxave zadarske : zapovidiu prisfitlo. i pripost. gospod. gospod Mattia Karamana dostoj. arcibiskupa zadarskoga / sloxen od mene primancira Ivanna Frangipani za godis. pristupno. MDCCLXIV. - U Mnezi : Po Simunu Occhi, [1764]. - 32 str. ; m8o (18 cm).

Meki kartonirani uvez. - (sign. ZKZD). - Na unut. str. prednjeg om. lista naljepnica: Ostavina Ivana Brčića iz Zadra poč. kanonika, profesora, člana Akademije u Zagrebu i Beogradu i t. d. . - (sign. ZKZD). - Pregledano, 20050616, Istrošen uvez ; (sign. ZKZD).

IVELLIO, Nikola

Versi consagrati a sua eccellenza f. Angelo Diedo proveditor generale in Dalmazia, Albania ec. / [Niccolo' Juellio]. - Venezia : Appresso Simone Occhi, 1789. - XXXVII str. ; 8o (23 cm).

Na hrptu: Miscell. Dalm. 4 (431) ; Na kožnom hrptu: Miscell. Dal. 1 (744). - Na predlistu naljepnica: Donazione avv. Vladimiro Pappafava 1927.

9.2 Prilog 2. Sažetak s ključnim riječima na engleskom jeziku

Abstract

The purpose of this work is to study the importance of printers from the Occhi family for the history of Croatian printing and old books. This work will explore books that they printed, and which are located in the funds of Zadar libraries: Library of the Monastery of St. Francis and the Scientific Library. Reviewing fund of these libraries, will display books published by family Occhi which contain catalogues of books in Croatian language, which are important for studying the history of literature. Also, it will be investigated the implementation of bibliographic control on the printers of old books. Special attention will be focused on name authority control. Standard ISBD(A), and UNIMARC formats for bibliographic and authority data will be used to explain the procedures and the difficulties of the description and construction of access points. The case study will deal with bibliographic and authority description of Venetian printers who collaborated under the name Occhi. This paper will explore relationships between names of Occhi family members in the authority database of the information system CROLIST.

Keywords: ISBD(A), UNIMARC, printer's names, old books, authority control, the Occhi family, Monastery of St. Francis, Scientific Library Zadar